

2025

SCIENTIFIC

Progress & Innovations

Vol. 28
N°3

Scientific Progress & Innovations

УДК 001

До 2022 року журнал виходив під назвою «Вісник Полтавської державної аграрної академії». У 2023 році журнал перереєстровано та перейменовано на «Scientific Progress and Innovation»

Засновник, редакція, видавець:

Полтавський державний аграрний університет.
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції:
Серія ДК № 7933 від 13.09.2023 року

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації:
Серія КВ № 25459-15399 ПР від 09.03.2023 року

Рік заснування: 1998

Мова видання:
українська, англійська

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет Вченою радою Полтавського державного аграрного університету
(протокол № 1 від 23 вересня 2025 року)

Рішення Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення № 1554
Ідентифікатор медіа – R30-03924

Науковий журнал включено до категорії Б Переліку наукових фахових видань України,

у яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора наук, кандидата наук та доктора філософії з сільськогосподарських, ветеринарних та технічних наук (наказ Міністерства освіти і науки України № 409 від 17.03.2020 р. та № 866 від 02.07.2020 р.)

101 – Екологія; 162 – Біотехнології та біоінженерія;
201 – Агрономія; 202 – Захист і карантин рослин;
204 – Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва; 211 – Ветеринарна медицина;
212 – Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза;
208 – Агроінженерія

Журнал представлено у міжнародних наукометричних базах даних, репозитаріях та пошукових системах:

Index Copernicus International, Bielefeld Academic Search Engine (BASE), Directory of open access scholarly resources (ROAD), Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського, Національна наукова сільськогосподарська бібліотека НААН, Scientific & Scholarly Research Database (Scilit), Dimensions, Open Ukrainian Citation Index (OUCI), Google Scholar, Fatcat, Wikidata, Crossref, Електронний репозитарій Полтавського державного аграрного університету

Адреса редакції:

Полтавський державний аграрний університет,
36003, вул. Сковороди, 1/3, м. Полтава, Україна
e-mail: visnyk@pdau.edu.ua
http://www.pdau.edu.ua
https://doi.org/10.31210

UDC 001

Until 2022, the journal was published under the name "Bulletin of Poltava State Agrarian Academy". In 2023, the journal was re-registered and renamed "Scientific Progress and Innovation"

Founder, Editorial and Publisher:

Poltava State Agrarian University
Certificate of making a publishing house subject to the state register of publishers, manufacturers and distributors of publishing products:
Series DC No. 7933 of September 13, 2023

Certificate of state registration print mass media:
Series KV No. 25459-15399 PR of March 09, 2023

Year of foundation: 1998

Language edition:
Ukrainian, English

Recommended for printing and distribution via the Internet by the Academic Council of Poltava State Agrarian University
(Minutes No. 1 of September 23, 2025)

Decision of the National Council of Television and Radio Broadcasting of Ukraine No. 1554
Media identifier – R30-03924

The scientific journal is included in category B of the List of scientific professional publications of Ukraine,

in which the results of thesis papers for Doctor of Sciences, Candidate of Sciences, and Ph.D degrees in agricultural, veterinary, and technical sciences (Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine No. 409 of March 17, 2020 and №886 July 02, 2020)

101 – Ecology; 162 – Biotechnology and Bioengineering;
201 – Agronomy; 202 – Plant Protection and Quarantine;
204 – Technology of Production and Processing of Livestock Products; 211 – Veterinary Medicine;
212 – Veterinary hygiene, sanitation and examination;
208 – Agricultural Engineering

The journal is presented international scientometric databases, repositories and scientific systems:

Index Copernicus International, Bielefeld Academic Search Engine (BASE), Directory of open access scholarly resources (ROAD), Vernadsky National Library of Ukraine, National Scientific Agricultural Library, Scientific & Scholarly Research Database (Scilit), Dimensions, Open Ukrainian Citation Index (OUCI), Google Scholar, Fatcat, Wikidata, Crossref, Electronic repository of Poltava State Agrarian University

Editorial address:

Poltava State Agrarian University,
36003, 1/3, Skovorody str., Poltava, Ukraine
e-mail: visnyk@pdau.edu.ua
http://www.pdau.edu.ua
https://doi.org/10.31210

НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

Засновано 10 рудня 1998 р.
Періодичність випуску: 4 рази на рік

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Голова Редакційної ради

В. І. АРАНЧІЙ, к. екон. наук (Україна)

Головний редактор

О. О. ГОРБ, к. с.-г. наук, (Україна)

Заступники голови Редакційної ради

М. С. САМОЙЛІК, д. екон. наук, (Україна)

Т. О. ЧАЙКА, к. екон. наук (Україна)

Заступник головного редактора

П. В. ПИСАРЕНКО, д. с.-г. наук, (Україна)

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ

Редакційна колегія з галузі СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО:

А. ДОЛГАНЬЧУК-ШЬРУДКА, док. габ. (Польща)

А. В. КАЛІНІЧЕНКО, д. с.-г. наук, (Україна, Польща)

І. В. КОРОТКОВА, к. хім. наук (Україна)

В. Ю. КРИКУНОВА, к. хім. наук (Україна)

М. М. МАРЕНИЧ, д. с.-г. наук, (Україна)

Н. М. ОПАРА, к. с.-г. наук, (Україна)

В. М. ПИСАРЕНКО, д. с.-г. наук, (Україна)

А. А. ПОЛІЩУК, д. с.-г. наук, (Україна)

С. В. ПОСПЕЛОВ, д. с.-г. наук, (Україна)

М. РАЙФУР, док. габ. (Польща)

Т. П. РОМАШКО, к. хім. наук (Україна)

А. О. ТАРАНЕНКО, к. с.-г. наук, (Україна)

А. М. ШОСТЯ, д. с.-г. наук, (Україна)

Редакційна колегія з галузі ВЕТЕРИНАРНА МЕДИЦИНА:

А. А. АНТИПОВ, к. вет. наук (Україна)

В. П. БЕРДНИК, д. вет. н. (Україна)

О. О. БОЙКО, к. біол. наук (Україна)

О. Б. ГРЕБЕНЬ, к. біол. наук (Україна)

В. О. ЄВСТАФ'ЄВА, д. вет. н. (Україна)

Б. П. КИРИЧКО, д. вет. н. (Україна)

Л. М. КОРЧАН, к. вет. наук (Україна)

О. В. КРУЧИНЕНКО, д. вет. наук (Україна)

Т. А. КУЗЬМІНА, к. біол. наук (Україна)

С. М. КУЛИНИЧ, д. вет. н. (Україна)

Т. П. ЛОКЕС-КРУПКА, к. вет. наук (Україна)

В. В. МЕЛЬНИЧУК, д. вет. наук (Україна)

О. Б. ПРИЙМА, к. вет. наук (Україна)

Редакційна колегія з галузі ТЕХНІЧНІ НАУКИ:

О. В. ГОРИК, д. тех. наук (Україна)

І. А. ДУДНИКОВ, к. тех. наук (Україна)

С. Б. КОВАЛЬЧУК, д. тех. наук (Україна)

О. М. КОСТЕНКО, д. тех. наук (Україна)

В. М. САКАЛО, к. тех. наук (Україна)

В. О. СУКМАНОВ, д. тех. наук (Україна)

В. О. ШЕЙЧЕНКО, д. тех. наук (Україна)

Члени Ради почесних членів:

А. БРЗОЗОВСКА, д. екон. наук (Польща)

З. ДАЦКО-ПІКІЄВІЧ, док. габ. (Польща)

О. ПЕРЕХОЖУК, д. екон. наук (Німеччина)

В. М. САМОРОДОВ, заслужений винахідник України (Україна)

Назва, концепція, зміст і дизайн «*Scientific Progress & Innovations*» є інтелектуальною власністю Полтавського державного аграрного університету й охороняється Законом України «Про авторські та суміжні права». Матеріали друкуються мовою оригіналу. У разі передрукування посилання на «*Scientific Progress & Innovations*» є обов'язковим.

Редакція залишає за собою право на редагування текстів, яке не змінює позиції автора.

Автор несе відповідальність за фактичний виклад матеріалу.

SCIENTIFIC JOURNAL

Year of establishment: Since December 10, 1998.
Publication frequency: 4 times a year

EDITORIAL BOARD

Chief of Editorial Council

V. I. ARANCHIY, Cand. Econ. Sci. (Ukraine)

Editor-in-chief

O. O. GORB, Cand. Agr. Sci. (Ukraine)

Deputy Head of Editorial Council

M. S. SAMOILIK, Dr. Econ. Sci. (Ukraine)

T. O. CHAIKA, Cand. Econ. Sci. Professor (Ukraine)

Deputy Chief Editor

P. V. PYSARENKO, Dr. Agr. Sci. (Ukraine)

MEMBERS OF THE EDITORIAL COUNCIL

Editorial board in the field of AGRICULTURE:

A. DOLHANCZUK-SRODKA, Dr. hab. (Poland)

A. V. KALINICHENKO, Dr. Econ. Sci. (Ukraine, Poland)

I. V. KOROTKOVA, Cand. Chem. Sci. (Ukraine)

V. YU. KRYKUNOVA, Cand. Chem. Sci. (Ukraine)

M. M. MARENYCH, Dr. Agr. Sci. (Ukraine)

N. M. OPARA, Cand. Agr. Sci. (Ukraine)

V. M. PYSARENKO, Dr. Agr. Sci. (Ukraine)

A. A. POLISHCHUK, Dr. Agr. Sci. (Ukraine)

S. V. POSPIELOV, Dr. Agr. Sci. (Ukraine)

M. RAJFUR, Dr. hab. (Poland)

T. P. ROMASHKO, Cand. Chem. Sci. (Ukraine)

A. O. TARANENKO, Cand. Agr. Sci. (Ukraine)

A. M. SHOSTIA, Dr. Agr. Sci. (Ukraine)

Editorial Board in the field of VETERINARY MEDICINE:

A. A. ANTIPOV, Cand. Vet. Sci. (Ukraine)

V. P. BERDNYK, Dr. Vet. Sci. (Ukraine)

O. O. BOYKO, Cand. Biol. Sci. (Ukraine)

O. B. GREBEN, Cand. Biol. Sci. (Ukraine)

V. O. YEVSTAFIEVA, Dr. Vet. Sci. (Ukraine)

B. P. KYRYCHKO, Dr. Vet. Sci. (Ukraine)

L. M. KORCHAN, Cand. Vet. Sci. (Ukraine)

O. V. KRUCHYNNENKO, Dr. Vet. Sci. (Ukraine)

T. A. KUZMINA, Cand. Biol. Sci. (Ukraine)

S. M. KULYNYCH, Dr. Vet. Sci. (Ukraine)

T. P. LOKES-KRUPKA, Cand. Vet. Sci. (Ukraine)

V. V. MELNYCHUK, Dr. Vet. Sci. (Ukraine)

O. B. PRIJMA, Cand. Vet. Sci. (Ukraine)

Editorial Board in the field of TECHNICAL SCIENCES:

O. V. HORYK, Dr. Tech. Sci. (Ukraine)

I. A. DUDNIKOV, Cand. Tech. Sci. (Ukraine)

S. B. KOVALCHUK, Dr. Tech. Sci. (Ukraine)

O. M. KOSTENKO, Dr. Tech. Sci. (Ukraine)

V. M. SAKALO, Cand. Tech. Sci. (Ukraine)

V. O. SUKMANOV, Dr. Tech. Sci. (Ukraine)

V. O. SHEICHENKO, Dr. Tech. Sci. (Ukraine)

Members of Council:

A. BRZOZOWSKA, Dr. Econ. Sci. (Poland)

Z. DACKO-PIKIEWICZ, Dr. hab. (Poland)

O. PEREKHOZHUK, Dr. Econ. Sci. (Germany)

V. M. SAMORODOV, Honored inventor of Ukraine (Ukraine)

The title, conception, content, and design of the “*Scientific Progress & Innovations*” are intellectual property of Poltava State Agrarian University and are protected by the Law of Ukraine “On Copyright and Related Rights.” Materials are published in original language. In case of reprinting, the reference to the “*Scientific Progress & Innovations*” is compulsory.

Editorial stuff reserves the right to edit the texts without changing author's attitude.

The author is responsible for the factual account of material.

Сільське господарство. Рослинництво		6	Agriculture. Plant growing	
Бараболя О. В., Яновський Р. О. Вплив строків сівби та норм висіву на врожайність і показники якості зерна пшениці м'якої озимої за кліматичних змін в умовах Північного Степу України		6	Barabolia O., Yanovskyi R. The impact of sowing dates and seeding rates on the yield and grain quality of winter bread wheat under climate change conditions in the Northern Steppe of Ukraine	
Тирус М. Л., Лихочвор В. В., Косилович Г. О. Ефективність захисту посівів амаранту від хвороб грибкової етіології		14	Tyrus M., Lykhochvor V., Kosylovych H. Effectiveness of protecting amaranth crops from fungal diseases	
Єремко Л. С., Кирлиця А. О. Вплив біо- та мінеральних добрив на урожайність зерна кукурудзи		19	Yeremko L., Kyrlytsia A. The effect of bio- and mineral fertilizers on corn grain yield	
Шуленченко В. А. Вплив хімічних і біологічних препаратів на розвиток хвороб нуту (<i>Cicer arietinum</i> L.) в умовах Лісостепу України		25	Shuleshchenko V. The effect of chemical and biological agents on chickpea (<i>Cicer arietinum</i> L.) disease development in the Forest-Steppe of Ukraine	
Овсяник О. О., Маренич М. М. Формування урожайності конопель посівних (<i>Cannabis sativa</i> L.) залежно від забур'яненості посівів		32	Ovsianyk O., Marenych M. The formation of hemp (<i>Cannabis sativa</i> L.) yield capacity depending on the sown areas weed infestation	
Бараболя О. В., Євлаш В. В. Сортова оптимізація пшениці озимої для підвищення урожайності та покращення якості зерна в умовах Лівобережного Лісостепу України		37	Barabolia O., Yevlash V. Varietal optimization of winter wheat for increasing yield and improving grain quality under the conditions of the Left-Bank Forest-Steppe of Ukraine	
Білик О. М., Писаренко В. М., Поспелова Г. Д., Коваленко Н. П. Моніторинг колекції дендрологічного парку «Устимівський» з метою виявлення шкочодних об'єктів		45	Bilyk O., Pysarenko V., Pospelova G., Kovalenko N. Monitoring the collection of the Ustimivskyi Dendrological Park for detection of harmful agents	
Дорошенко В. П., Оніпко В. В. Технології Strip-Till і Verti-Till у контексті мінімізації обробітку ґрунту		51	Doroshenko V., Onipko V. Strip-Till and Verti-Till Technologies in the context of soil tillage minimization	
Мушинський А. А., Оніпко В. В. Агробіологічна оцінка строків і способів сівби кукурудзи на зерно		56	Mushinsky A., Onipko V. Agrobiological evaluation of sowing dates and techniques for grain corn	
Білявська Л. Г., Діянова А. О., Горбатенко В. С. Насіннева продуктивність перспективних зразків сої за господарськими показниками в стресових умовах Лісостепу України		63	Biliavska L., Diyanova A., Horbatenko V. Seed productivity of promising soybean samples according to economic indicators under stressful conditions of the Forest-Steppe zone of Ukraine	
Самородов В. М., Поспелов С. В. Особливості активності аглютининів у жіночих і чоловічих рослинах гінґо дволопатевого (<i>Ginkgo biloba</i> L.)		69	Samorodov V., Pospelov S. The peculiarities of agglutinins' activity in male and female plants of Ginkgo biloba (<i>Ginkgo biloba</i> L.)	
Мищенко О. В., Пономаренко Ю. О. Сучасні інноваційно-інтенсивні технології у розвитку аграрного сектору України		74	Mishchenko O., Ponomarenko Y. Modern innovation-intensive technologies in the development of Ukraine's agricultural sector	
Оніпко В. В., Поспелов С. В., Поспелова Г. Д., Коваленко Н. П. Біологічні механізми інвазійності <i>Ambrosia artemisiifolia</i> L. та інноваційні підходи контролю		79	Onipko V., Pospelov S., Pospelova H., Kovalenko N. Biological mechanisms of invasiveness of <i>Ambrosia artemisiifolia</i> L. and innovative control approaches	
Коваленко Н. П., Поспелова Г. Д., Писаренко В. М., Гіболенко І. В. Ясенева смарагдова вузькотіла златка (<i>Agrilus planipennis</i>) як потенційно небезпечний карантинний шкідник дендрофлори України		85	Kovalenko N., Pospelova G., Pysarenko V., Hibolenko I. Emerald ash borer (<i>Agrilus planipennis</i>) as a potentially dangerous quarantine pest of Ukraine's dendroflora	
Романко В. О., Дудинська А. Т. Акарицидна дія фтористого сульфурилу		91	Romanko V., Dudynska A. Acaricidal effect of sulfuranyl fluoride	
Кравченко В. С., Полторецька Н. М., Кононенко Л. М., Вишневська Л. В., Климович Н. М. Різноманітність насіння, оцінка фракційного складу та маси тисячі насінин сої залежно від сортового складу		98	Kravchenko V., Poltoretska N., Kononenko L., Vyshnevskya L., Klymovych N. Seed heterogeneity, fractional composition and thousand seed weight of soybean depending on varietal composition	
Дудка Р. О., Оніпко В. В. Урожайність і якість пшениці озимої залежно від строків і способів сівби: огляд світового та вітчизняного досвіду		103	Dudka R., Onipko V. Yield and quality of winter bread wheat depending on sowing dates and methods: a review of global and domestic experience	
Кадхем В. А., Хусейн К. А., Абуд А. Х. Вплив спалювання рослинних залишків на показники кількості мікоризних грибів у ґрунті, активності уреаз та процесу проростання бобів машу звичайного (<i>Vigna radiata</i> (L.) R.Wilczek)		109	Kadhem W. A., Hussein K. A., Abud, A. H. Impact of burning crop residues on mycorrhizal fungi in soil, urease activity, and mung bean (<i>Vigna radiata</i> (L.) R. Wilczek)	
Екологія		116	Ecology	
Писаренко В. М., Піщаленко М. А., Скляр С. С., Вовк Є. В. Видовий склад, біоекологічні особливості та динаміка чисельності шкідників багаторічних бобових трав		116	Pysarenko V., Pischalenko M., Skliar S., Vovk E. Species composition, bioecological characteristics, and population dynamics of pests of perennial leguminous grasses	
Писаренко В. М., Піщаленко М. А., Кріпак А. В., Логвиненко В. В., Голтвяниця Т. О. Агроєкологічні особливості комплексу багатодітних шкідників агроценозів пшениці		121	Pysarenko V., Pischalenko M., Kripak A., Lohvynenko V., Holtvianytzia T. Agroecological characteristics of the polyphagous pest complex in wheat agroecosystems	
Сільське господарство. Тваринництво		128	Agriculture. Animal breeding	
Меженський Г. В., Усенко С. О., Кузьменко Л. М., Луник Ю. М., Шаферівський Б. С., Льченко М. О., Бабко А. С., Щоткевич Ю. І. Ефективність двофазового дорощування порослят після рідкої годівлі в підсисний період		128	Mezhensky G., Usenko S., Kuzmenko L., Lunyk Yu., Shaferivskiy B., Ichenko M., Babko A., Shchotkevych Yu. Effectiveness of two-phase growing of piglets after liquid feeding in the feeding period	
Ващенко П. А., Слинко В. Г., Шаферівський Б. С., Мироненко О. І., Фесенко О. Г. Роль козівництва у забезпеченні продовольчої безпеки в умовах кліматичних змін		140	Vashchenko P., Slynko V., Shaferivskiy B., Myronenko O., Fesenko O. The role of goat farming in ensuring food security in the context of climate change	
Шостя А. М., Шпірна І. Г. Вплив тривалості попередньої лактації на відтворювальні якості свиноматок великої білої та ландрас порід за чистопородного їх розведення		146	Shostya A., Shpirna I. Influence of previous lactation duration on the reproductive performance of Large White and Landrace sows under purebred breeding	
Садовий А. А., Герасимчук В. М., Лихач В. Я., Усенко С. О., Шоста А. М., Зламанюк Л. М., Чепіл Л. В., Кузьменко Л. М., Щербатюк Н. В., Маховий О. Г. Оптимізація мікроклімату приміщень у літній період за допомогою системи випарного охолодження та його вплив на фізіологічний стан та продуктивність свиноматок і порослят		157	Sadovyi A., Herasymchuk V., Lykhach V., Usenko S., Shostia A., Zlamanyuk L., Chepil L., Kuzmenko L., Shcherbatiuk N., Makhoviy O. Optimization of the microclimate of premises in the summer period using an evaporative cooling system and its effect on the physiological condition and productivity of pigs and piglets	
Карбан Ю. В., Шостя А. М. Якість молока і сиру від кіз української та литовської селекції		167	Karban Y., Shostya A. The quality of milk and cheese from goats of Ukrainian and Lithuanian breeding	

Котелевич В. А., Пінський О. В., Гуральська С. В., Гончаренко В. В., Буднік Т. С. Ветеринарно-санітарна оцінка якості та безпечності продовольчої сировини і харчових продуктів в Житомирській області у 2024 році	175	Kotelevych V., Pinsky O., Huralska S., Honcharenko V., Budnik T. Veterinary and sanitary assessment of the quality and safety of food raw materials and products in the Zhytomyr region, 2024
Панасова Т. Г., Киричко Б. П. Особливості лікування молочних корів за субклінічного ендометриту	181	Panasova T., Kyrychko B. The peculiarities of dairy cows' treatment for subclinical endometritis
Ковальчук О. О., Томчук В. А., Данчук В. О., Карповський В. В., Карповський П. В., Мельничук В. В. Вуглеводнево-ліпідний обмін в організмі поросят за дії наносполук феруму та германію	187	Kovalchuk O., Tomchuk V., Danchuk V., Karpovskiy V., Karpovskiy P., Melnychuk V. Carbohydrate-lipid metabolism in piglets exposed to iron and germanium nano-compounds
Петруненко А. П. Випробування акарицидної активності сучасних хімічних засобів відносно імаго кліщів <i>Dermanyssus gallinae</i> у лабораторних умовах	193	Petrushenko A. Testing the acaricidal activity of modern chemical agents against <i>Dermanyssus gallinae</i> mites in laboratory conditions
Корчан Л. М., Корчан М. І. Підвищення якості і ефективності зажиттєвого кількісного гельмінтоларвоскопічного дослідження дрібної рогатої худоби на наявність легеневих нематодозів	198	Korchan L., Korchan M. Raising the quality and effectiveness of lifetime quantitative helminthic and larvoscopy examination of small ruminants for the presence of lung nematodosis
Вус У. М., Гутій Б. В., Сачук Р. М., Кушнір В. І. Вивчення токсичності препарату "Девівіт Карнітін" за тривалого внутрішньошлункового застосування	205	Vus U., Gutyj B., Sachuk R., Kushnir V. Study of the toxicity of the drug "Devivit Carnitine" during prolonged intragastric administration
Бучковська Г. А., Віщур О. І., Мельничук В. В., Четет О. М., Горбатюк О. І., Рубленко І. О., Піщанський О. В., Баланчук Л. В., Жовнір О. М. Ідентифікація <i>Bacillus amyloliquefaciens</i> , виділених від перепелів, та відбір перспективних штамінів за основними типовими властивостями	210	Buchkovska H., Vishchur O., Melnychuk V., Chechet O., Gorbatiuk O., Rublenko I., Pishchanskyi O., Balanchuk L., Zhovnir O. Identification of <i>Bacillus amyloliquefaciens</i> isolated from quails and selection of promising strains based on the main typical properties
Киричко Б. П., Дмитренко Н. І., Шепель К. Ю., Панасова Т. Г. Порівняльна ефективність методів лікування собак, хворих на піодермію	217	Kyrychko B., Dmytrenko N., Shepel K., Panasova T. Comparative effectiveness of treatment methods for dogs suffering from pyoderma
Козачок В. В., Яценко І. В. Загальні організаційні положення з питань призначення та проведення судово-ветеринарної експертизи за ушкодження тварин гострими знаряддями	222	Kozachok V., Yatsenko I. General organizational provisions concerning the set and conduct of forensic veterinary expert examinations in case of animal injuries inflicted with sharp-pointed instruments
Калюжний Н. В., Кручиненко О. В. Поширення бабезіозу собак та фактори ризику в місті Полтава, Україна	234	Kaliuzhnyi N., Kruchynenko O. The spread of canine babesiosis and risk factors in the city of Poltava, Ukraine.
Кот Т. Ф., Гуральська С. В., Сокульський І. М., Зайка С. С., Ковальчук Ю. В., Гришук Г. П., Євтух Л. Г. Сучасні методи візуалізації у вивченні та діагностиці захворювань молочних залоз тварин	239	Kot T., Huralska S., Sokulskiy I., Zaika S., Kovalchuk Yu., Gryshchuk G., Yevtikh L. Modern methods of visualization in the study and diagnostics of animal mammary glands diseases
Первий А. О., Євстаф'єва В. О. Зміни біохімічних показників сироватки крові у інвазованих токсикарами котів за різних показників інтенсивності інвазії	245	Perviy A., Yevstafieva V. Changes in blood serum biochemical indicators in toxocara infested cats with different indicators of invasion intensity
Білий Д. Д., Склярів П. М., Масюк Д. М., Самойлюк В. В., Лещова М. О., Вакулик В. В., Маслюков С. М. Аналітична оцінка схем знеболювання за стоматологічних хвороб у собак	250	Bilyi D., Skliariv P., Masiuk D., Samoiliuk V., Lieshchova M., Vakulik V., Maslikov S. Analytical evaluation of anesthesia regimens for dental diseases in dogs
Супруненко К. В., Дмитренко Н. І., Карішева Л. П., Слинько В. Г. Вплив внутрішньом'язового введення препарату «Тривіт» на вміст білків у сироватці крові кобил за дефіциту у раціоні поживних нутрієнтів	256	Suprunenko K., Dmytrenko N., Karysheva L., Slynko V. The effect of intramuscular administration of "Tryvit" preparation on protein content in the blood serum of mares in case of nutrients' deficit in the ration
Нікітан А. Д. Діагностична ефективність проведення пасивної флоатації при дипілідіозі собак	262	Nikitani A. Diagnostic effectiveness of conducting passive flotation in case of canine dipylidiasis
Кручиненко О. В., Замазій А. А., Петренко М. О., Лавріненко І. В., Хиль А. М. Порівняння антимікробної активності рослинних настоянок та хімічних дезінфікуючих засобів	267	Kruchynenko O., Zamazyi A., Petrenko M., Lavrinenko I., Khyli A. Comparison of antimicrobial activity of plant tinctures and chemical disinfectants
Рудяшко В. С. Поширення поєднаної патології печінки і нирок у собак в місті Полтава	272	Rudyashko V. Spread of combined liver and kidney pathology in dogs in the city of Poltava
Дмитренко Н. І., Канівець Н. С., Кравченко С. О., Карішева Л. П., Зариський С. М., Дев'ятко О. С. Діагностика дерматитів та застосування препаратів на рослинній основі у лікуванні собак	277	Dmytrenko N., Kanivets N., Kravchenko S., Karysheva L., Zarytskyi S., Deviatko O. Diagnostics of dermatites and use of plant-based preparations in the treatment of dogs
Криворученко Д. О. Зміни в сироватці крові інвазованих собак за різнокомпонентних мікстинвазій	285	Kryvoruchenko D. Changes in the blood serum of dogs infested with different components' mixed invasions
Киричко Б. П., Шепель К. Ю. Особливості анестезіологічного забезпечення й техніки хірургічних втручань у щурів	290	Kyrychko B., Shepel K. Peculiarities of anesthetic provision and techniques of surgical interventions in rats
Аль-Масуді Х. Н. Антиоксидантні властивості L-карнітину за умови експериментального токсичного ураження кролів ацетамінофеном (парацетамолом)	295	Al-Masoudy H. N. Antioxidant effect of L-carnitine on experimentally induced acute toxic lesion of rabbits with Acetaminophen (paracetamol)
Климаєв А. Р. Біохімічні показники сироватки крові корів за наявності гнійних уражень в ділянці пальця	300	Klymas A. Biochemical indicators of cows' blood serum at lesions in the hoof area
Махді Х. Т. Протективні властивості спиртового екстракту листя <i>Moringa oleifera</i> за умови експериментального токсикозу щурів хлоридом алюмінію	305	Mahdi H. T. Protective efficacy of ethanolic <i>Moringa oleifera</i> leaf extract against aluminum chloride-induced toxicity in male rats
Делейчук О. П., Кравченко С. О. Поширення патології печінки та нирок у котів у м. Полтава	311	Deleichuk O., Kravchenko S. Spread of kidney and liver pathology in cats in the city of Poltava
Євстаф'єва В. О., Коляка М. А., Мельничук В. В., Канівець Н. С. Ефективність зажиттєвої копрооскопії при лабораторній діагностиці нематодозів травного тракту курей	315	Yevstafieva V., Koliaka M., Melnychuk V., Kanivets N. Efficacy of lifetime coproscopy at laboratory diagnostics of the digestive tract nematodosis of chickens
Аль-Нуаймі А. Дж., Махді З. С., Рахі Т. С., Імамз Н. А. А., Джавад М. Н. Вплив бісфенолу на гематологічні показники та концентрацію репродуктивних гормонів у самців кролів місцевих порід	320	Al-Nuaimi, A. J., Mahdi, Z. S., Rahi, T. S., T., Imams, N. A. A., & Jawad, M. N. The effect of bisphenol on blood parameters and reproductive physiology status in male local breed rabbits
Передера Р. В., Арістова О. В. Лікування окремих хірургічних випадків у коней в умовах кіно-спортивного комплексу Ірландії	324	Peredera R., Aristova O. Treatment of separate surgical cases in horses in the conditions of horse sports complex of Ireland
Мельничук В. В., Гаврик Б. А. Ефективність способу виготовлення мікропрепаратів з білх <i>Ctenocephalides felis</i> , що паразитують у котів	331	Melnychuk V., Havryk B. The efficacy of the method for producing micro-preparations from <i>Ctenocephalides felis</i> fleas, which parasitize on cats

Хвостенко Д. В., Горбенко О. В. Вплив конструктивних параметрів приводу комбайна на продуктивність збирання зерна кукурудзи	236	Khvostenko D., Gorbenko O. The influence of combine drive design parameters on corn grain harvesting efficiency
--	-----	--

Raising the quality and effectiveness of lifetime quantitative helminthic and larvoscopy examination of small ruminants for the presence of lung nematodes

L. Korchan | M. Korchan

Article info

Correspondence Author

L. Korchan

E-mail:

korchan198@gmail.comPoltava State Agrarian University,
Skovoroda Str., 1/3, Poltava,
36000, Ukraine

Citation: Korchan, L., & Korchan, M. (2025). Raising the quality and effectiveness of lifetime quantitative helminthic and larvoscopy examination of small ruminants for the presence of lung nematodes. *Scientific Progress & Innovations*, 28(3), 198–204. doi: 10.31210/spi2025.28.03.30

Lung strongylidoses of small ruminants are parasitic diseases caused by the pathogens of numerous nematodes' genera. The representatives of Protostrongylidae (*Protostrongylus kochi* та *Protostrongylus hobmaieri*), Dictiocaulidae (*Dictyocaulus filaria* and *Dictyocaulus viviparus*) and Metastrongylidae (*Muellerius capillaris* and *Cystocaulus nigrescens*) families became the most wide spread on the territory of Ukraine. The pathogens of these nematodes can parasitize in the lungs, trachea, and bronchi as well as in the tiniest bronchi bifurcations and also in the alveoli and alveolar ducts. As a result of parasitizing in animals' respiratory organs, the pathogens cause the characteristic clinical picture, lead to productivity decrease, and sometimes to high invasion intensity, even to death. Taking into account the parasites' location, diagnostics of these diseases has certain difficulties therefore the development of effective methods to reveal the causal agents of lung strongylidoses in small ruminants is a topical direction of the work. The purpose of the paper consisted of increasing the diagnostic effectiveness of the authors' developments directed at conducting helminthic and larvoscopy examinations in small ruminants with the aim of revealing lung strongylidoses by the developments' improvement and standardization of the conducted successive actions and orders of performance. In the process of improvement, the following things were proposed: the unit for individual feces sampling in small ruminants describing the unit's technical characteristics and the method of conducting the sampling; the device for abstracting over-settling liquid and re-suspending the settling with helminthes 'larvae describing the device's technical characteristics and the sequence of actions while its use; the counting chamber for helminthic and larvoscopy examinations with the description of its technical characteristics and the instruction for the use; step-by-step instruction as to conducting quantitative helminthic and larvoscopy examination of animals to reveal lung nematodes. The material presented in the article has an important theoretical and practical significance not only for scholars, but also for practicing veterinary doctors. The use of the presented step-by-step instruction and the proposed equipment enables to increase the diagnostic effectiveness of the applied equipment and decrease time spent for conducting one diagnostic examination.

Keywords: small ruminants, lung strongylidoses, the method of quantitative helminthic and larvoscopy examination, improvement.

Підвищення якості і ефективності життєвого кількісного гельмінтоларвоскопічного дослідження дрібної рогатої худоби на наявність легеневих нематодозів

Л. М. Корчан | М. І. Корчан

Полтавський державний
аграрний університет,
м. Полтава, Україна

Легеневі стронгілідози дрібної рогатої худоби – паразитарні захворювання, що викликані збудниками численних родів нематод. Найбільшого поширення на території України набули представники з родин Protostrongylidae (*Protostrongylus kochi* та *Protostrongylus hobmaieri*), Dictiocaulidae (*Dictyocaulus filaria* та *Dictyocaulus viviparus*) і Metastrongylidae (*Muellerius capillaris* та *Cystocaulus nigrescens*). Збудники цих нематод можуть паразитувати в легенях, трахеї та бронхах і найдрібніших розгалуженнях бронхів а також альвеолах і альвеолярних ходах. Внаслідок паразитування в органах дихання тварин збудники викликають характерну клінічну картину, призводять до зниження продуктивності а інколи, за високої інтенсивності інвазії навіть до загибелі. Враховуючи місце локалізації паразитів, діагностика цих хвороб викликає певні труднощі, тому розробка ефективних способів виявлення збудників легеневих стронгілідозів у дрібної рогатої худоби є актуальним напрямом роботи. Мета роботи полягала у підвищенні діагностичної ефективності авторських розробок направлених на проведення гельмінтоларвоскопічних досліджень у дрібної рогатої худоби, що проводяться з метою виявлення легеневих стронгілідозів шляхом їх удосконалення та стандартизації здійснюваних послідовних дій та режимів виконання. У процесі удосконалення було запропоновано: прилад для індивідуального відбору проб фекалій у дрібної рогатої худоби з розкриттям його технічних характеристик та методики проведення забору зразків; пристрою для відбирання надосадової рідини та ресуспендування осаду з личинками гельмінтів з розкриттям його технічних характеристик та послідовності дій при використанні запропонованого приладу; лічильну камери для гельмінтоларвоскопічних досліджень з описом її технічних характеристик та інструкції щодо використання; покрокову інструкцію щодо виконання кількісного гельмінтоларвоскопічного дослідження тварин з метою виявлення легеневих нематодозів. Викладений в статті матеріал має важливе теоретичне та практичне значення не лише для науковців але й для практикуючих лікарів ветеринарної медицини. Використання наведеної покрокової інструкції та запропонованого обладнання дозволяє підвищити діагностичну ефективність здійснюваного дослідження та знизити витрати часу на проведення одного діагностичного дослідження.

Ключові слова: дрібна рогата худоба, легеневі стронгілідози, спосіб кількісного гельмінтоларвоскопічного дослідження, удосконалення.

Бібліографічний опис для цитування: Корчан Л. М., Корчан М. І. Підвищення якості і ефективності життєвого кількісного гельмінтоларвоскопічного дослідження дрібної рогатої худоби на наявність легеневих нематодозів. *Scientific Progress & Innovations*. 2025. № 28 (3). С. 198–204.

Вступ

Зажиттєва діагностика легеневих нематодозів (диктіокаульозу, мюллеріозу, протостронгілідозу та ін.) у дрібної рогатої худоби проводиться на підставі результатів гельмінтоларвоскопічного дослідження проб фекалій за звичай методом Бермана або його спрощеними модифікаціями: Бермана-Орлова; Вайда; Котельникова, Корчагіна і Хренова; Шильникова; Мачульського, Шабаєва і Фоміна та ін. [1–14, 17, 18, 20–25]. Для дослідження фекалій при цьому використовують апарат, що складається з лійки (полістиролової, капронової або скляної), гумової трубки (10–15 см завдовжки), з'єднаної верхнім кінцем з лійкою, затискача Мора, який закріплений на нижньому кінці гумової трубки, металевого або капронового сита або куска марлі і штатива (для одного або кількох апаратів). Гумову трубку з лійкою і затискачем закріплюють на штативі. Проби фекалій (5–10 г) кладуть на сито або загортають у марлю і вміщують у лійки. Лійки заповнюють теплою водою (35–38 °С) і в разі дослідження на легеневі гельмінтози фекалії дрібної рогатої худоби витримують 2–4 год. Личинки гельмінтів із фекалій, що занурені у воду, в силу термотропізму виходять, проходять крізь сито або марлю і осідають у нижній частині гумової трубки. Затискач Мора на трубці послаблюють, отриману рідину виливають у центрифужну пробірку і центрифугують упродовж 2–3 хв. Осад переносять на скло і досліджують під мікроскопом.

Простішим гельмінтоларвоскопічним дослідження є спосіб за Мачульським, Шабаєвим і Фоміним, відповідно до якого беруть два тиглі об'ємом 19 і 38 мл, що використовують у агрохімічних лабораторіях. У внутрішній тигель із сітчастим дном кладуть фекалії і вставляють його в зовнішній тигель, заповнений на 1/3 – 1/4 водою з температурою 45 °С. Через 2–3 години внутрішній тигель обережно виймають, а воду із зовнішнього тигля зливають, залишаючи на дні 1–2 мл осаду, який переносять на годинникове скло або в бактеріологічну чашку Петрі та проводять його мікроскопію [17].

Існуючі методи зажиттєвого гельмінтоларвоскопічного дослідження легеневих нематодозів у дрібної рогатої худоби недостатньо ефективні, мають ряд недоліків і у лабораторній практиці до цього часу не знаходять необхідного застосування. До їх недоліків можна віднести: у процесі підрахунку личинок за цими методами на предметному склі, у бактеріологічних чашках, під покривним склом, у краплі осаду витрачається значний час для максимального огляду підготовлених препаратів і можливе повторне врахування результатів підрахунків з однієї і тієї ж ділянки, тобто виникають сумніви у об'єктивному визначенні інтенсивності інвазії.

Застосування існуючих лічильних камер ВІПС, Мак-Мастера, БЦДАУ та ін. [18, 19, 26], що використовують для підрахунку яєць гельмінтів у фекаліях недостатньо придатні для обліку личинок в суспензії осаду за проведення гельмінтоларвоскопії. Після наповнення таких лічильних камер личинки не

спливають на поверхню, а осідають на дно комірок камери. При мікроскопії через різний коефіцієнт заломлення такого осаду видно або личинок на дні комірок або сітку верхньої пластинки лічильної камери. До того ж вище вказані лічильні камери недостатньо відповідають санітарним вимогам, оскільки суспензія при нанесенні в комірки розтікається поверхнею верхніх пластинок і досить часто забруднює довкілля.

Кількісні показники інвазії у процесі дослідження фекалій за способом Бермана в осінньо-зимовий період в залежності від коливання температури в лабораторії не бувають постійними, що можна, вочевидь, пояснити швидким охолодженням води в лійках апарату Бермана і втратою ефекту термотропізму личинок паразитів. Слід також відмітити, що метод Бермана потребує значних матеріальних затрат на придбання необхідного обладнання для його використання та трудомістких зусиль з монтування для кожної проби фекалій спеціального апарату. Через утворення тріщин резинових трубок і утвореної корозії металевих затискачів (складових апарату Бермана) за тривалого їх використання нерідко виникає розливання концентрованої суспензії личинок паразитів і контамінація довкілля [15, 16, 18].

Якість кількісних гельмінтоларвоскопічних досліджень у значній мірі залежить також від способу відбору і своєчасного доставлення проб фекалій у лабораторію, що має особливе важливе значення за діагностики легеневих нематодозів. Після зберігання фекалій вже через 7–8 годин після їх відбору, із яєць гельмінтів шлунково-кишкового тракту вилуплюються личинки, що в значній мірі ускладнює диференціацію видів личинок легеневих нематод. За тривалого знаходження фекалій на теплій вологій підлозі або гранті личинки швидко мігрують у довкілля, що зменшує достовірність результатів дослідження [17, 20, 21].

У дрібних жуйних тварин під час дефекації фекалії при потраплянні на підлогу можуть змішуватися з фекаліями інших видів тварин і забруднюються, що утруднює проведення мікроскопії в осаді личинок та їх диференціації. Індивідуальний відбір проб фекалій пальцями із прямої кишки тварин через відсутність спеціальних приладів потребує значного часу та зусиль для надійної фіксації тварин а також викликає у них значну стресову реакцію [2, 22, 23].

Якість і ефективність гельмінтоларвоскопічного дослідження у значній мірі також залежить від зручного і досконалого обладнання. У лабораторіях як гуманної так і ветеринарної медицини для відбирання надосадових рідин після центрифугування суспензії личинок гельмінтів, еритроцитів, лейкоцитів, лімфоїдних клітин і ін. частіше використовують пастерівські піпетки або звичайні мірні піпетки з гумовою грушею. Проте їх використання для цих цілей має ряд недоліків. Так, нарізання пастерівського скла і приготування з нього піпеток потребує значного часу й немалих матеріальних затрат. Утримування піпеток під час тривалих досліджень у вертикальному положенні швидко

стомлює руку дослідника. Слід також відмітити, що отвір звуженої частини пастерівської піпетки не регулюється, під час ресуспендування осаду личинок, їх суспензія нерідко спінується пухирцями повітря і в такій пливці піни настає гідродинамічна деструкція личинок гельмінтів, що значно знижує якість проведеного дослідження [17, 18].

Таким чином, створення більш ефективних та ергономічних підходів для проведення гельмінтоларвоскопічного дослідження тварин є актуальним питанням, що потурбує проведення подальших досліджень.

Мета дослідження

Мета роботи полягала у підвищенні діагностичної ефективності авторських розробок направлених на проведення гельмінтоларвоскопічних досліджень у дрібної рогатої худоби, що проводяться з метою виявлення легеневих нематодозів шляхом їх удосконалення та стандартизації здійснюваних послідовних дій та режимів виконання.

Досягнення поставленої мети здійснювалося за рахунок вирішення наступних завдань:

- створення приладу для відбору проб фекалій у дрібної рогатої худоби;
- створення пристрою для відбирання надосадової рідини та ресуспендування осаду личинок гельмінтів;
- створення лічильної камери для гельмінтоларвоскопічних досліджень.

Матеріали і методи

Роботу виконували упродовж 2015–2025 років на базі лабораторії паразитології кафедри паразитології та ветеринарно-санітарної експертизи Полтавського державного аграрного університету. Виробничі дослідження та відбір проб фекалій здійснювали в умовах одноосібних селянських господарств Полтавської області в яких власники утримували дрібну рогату худобу та надавали дозвіл для відбору фекалій і проведення відповідних досліджень.

Роботу виконували у 3 етапів.

На 1 етапі досліджень проводили розробку приладу для індивідуального відбору проб фекалій у дрібної рогатої худоби [27].

На 2 етапі досліджень здійснювали створення пристрою для відбирання надосадової рідини та ресуспендування осаду личинок гельмінтів [28].

На 3 етапі досліджень здійснювали створення лічильної камери для гельмінтоларвоскопічних досліджень [29].

Результати та їх обговорення

Нижче ми послідовно наводимо опис діагностичних розробок і методику їх використання в процесі проведення розробленого способу кількісного гельмінтоларвоскопічного дослідження легеневих нематодозів у дрібної рогатої худоби.

Розробка приладу для індивідуального відбору проб фекалій у дрібної рогатої худоби.

Створений прилад для відбору проб фекалій у дрібної рогатої худоби (*рис. 1*) складається із циліндричної збірної камери для фекалій, внутрішній діаметр якої – 20 мм, довжина – 86 мм і товщина стінки – 1 мм.

Рис. 1. Прилад для відбору проб фекалій у дрібної рогатої худоби

Матеріалом для виготовлення циліндричної збірної камери для фекалій може слугувати циліндр одноразового шприца на 20 мл з відрізаною верхньою частиною (відкритий край збірної камери для фекалій надягається наконечник завдовжки – 170 мм із внутрішнім діаметром – 14–19 мм і товщиною стінки – 4 мм, виготовлений із прозорої та еластичної поліпропіленової трубки. З вільного боку наконечник повинен мати зрізану під кутом 25–30 градусів і добре зглажену конічну поверхню. На кінець наконечника надівається захисний ковпачок відповідного внутрішнього діаметра. До закритого краю збірної камери через перехідну трубку приєднується балон для нагнітання повітря з гумовою трубкою, в якості якого може бути балон для нагнітання повітря від апарата Еверса, сфігмоманометра тощо.

Прилад для відбору фекалій у дрібної рогатої худоби використовують наступним чином: збірну камеру для фекалій і наконечник з ковпачком ретельно мийуть і дезінфікують; наконечник змащують вазеліном (вазеліновою олією) й обережно вводять у пряму кишку тварини, після чого починають поступово витягувати на 2/3 його довжини. У більшості випадків вже після першого подразнення слизової оболонки прямої кишки наконечником починається заповнення збірної камери приладу фекаліями. Для прискорення відбору проб фекалій за допомогою балона нагнітають

повітря в пряму кишку тварини, після чого настає акт дефекації і повне заповнення збірної камери приладу фекаліями. Крізь прозорий матеріал, з якого виготовлено прилад, можна стежити за процесом наповнення збірної камери фекаліями.

Для кожної тварини використовують окремі збірні камери з наконечниками.

Створення пристрою для відбирання надосадової рідини та ресуспендування осаду личинок гельмінтів.

Прилад для відбирання надосадової рідини із пробірок і ресуспендування осаду личинок (рис. 2) складається із циліндричної збірної камери для надосадової рідини, внутрішній діаметр якої – 16 мм, довжина – 75 мм і товщина стінки – 1 мм.

Рис. 2. Прилад для відбирання надосадової рідини із пробірок і ресуспендування осаду

Матеріалом для виготовлення циліндричної збірної камери для надосадової рідини може слугувати циліндр одноразового шприца на 10 мл. До переднього краю збірної камери за допомогою перехідника приєднана відбірна частина приладу, основою якої слугує певна ділянка крапельниці типів РСН 201-206, а саме поліхлорвінілова еластична трубка довжиною 80 мм із надітим на неї затискувачем із точним роликком. До кінця еластичної трубки приєднаний латексний коннектор із вставленою в нього очною піпеткою. До верхнього краю збірної камери приєднаний (надітий або вставлений, у залежності від товщини стінки) гумовий балон, в якості якого може бути використана звичайна медична спринцівка № 3 з надрізаним гумовим наконечником.

Створений прилад для відбирання надосадової рідини і ресуспендування осаду використовують наступним чином: утримуючи продезінфікований прилад за помірно стиснутий гумовий балон, вставляють його відбірну частину (із верхнім положенням точного ролика) в пробірку і, поступово послабляючи стиснутий гумовий балон, видаляють

верхній шар, залишаючи в пробірці разом із осадом личинок 1 мл надосадової рідини. Після цього точний ролик затискувача відбірної частини переводять у нижнє положення, і регулюючи таким чином силу струменя повітря, повільно проводять ресуспендування осаду личинок в залишковій надосадовій рідині.

Створення лічильної камери для гельмінтоларвоскопічних досліджень.

Для огляду або визначення кількості личинок гельмінтів у досліджуваній пробі суспензії осаду повільно набирають її в очну піпетку відбірної частини, переводять точний ролик затискувача в крайнє нижнє положення і, натискаючи на латексний коннектор, наносять краплю суспензії осаду личинок (0,05 мл) в комірку лічильної камери.

Для кожної проби використовують окремий прилад для відбирання надосадової рідини і ресуспендування осаду.

Створену лічильну камеру для гельмінтоларвоскопічних досліджень (рис. 3) виготовлено із прозорого органічного скла, розміром 80×35 мм. На верхньому боці пластинки на відстані 10 мм від її поперечних країв наклеєно три циліндричні комірки із внутрішнім діаметром 16 мм і висотою 3 мм.

Рис. 3. Лічильна камера для гельмінтоларвоскопічних досліджень

Такі розміри пластинки і розміщення комірок дають можливість розташовувати лічильну камеру в препаратоводіях вітчизняного виробництва й оглядати, без змін її положення, дно всіх трьох комірок. Завдяки висоті циліндричних комірок суспензія осаду не розтікається по поверхні пластинки та не забруднює інші предмети.

Матеріалом для виготовлення циліндричних комірок лічильної камери може слугувати верхня частина циліндра 10-мілілітрового одноразового

шприца. На денця комірок нанесено по 15-ть 1-міліметрових паралельних лічильних доріжок, які значно полегшують мікроскопію досліджуваного осаду і дозволяють користуватися об'єктивом $\times 8$, $\times 10$ та окуляром $\times 15$. Нижня сторона камери має два поперечні борти з органічного скла, що захищають її від подряпин.

Запропоновану камеру для гельмінтоларвоскопічних досліджень використовують наступним чином. Суспензію отриманого осаду личинок за допомогою приладу для відбирання надосадової рідини і ресуспендування осаду вносять в кожну комірку лічильної камери зі стандартом у об'ємі 0,05 мл або весь об'єм отриманої суспензії (1 мл) розносять по комітках камери і проводять мікроскопію. Підраховують личинки в усередненій одній краплі суспензії або в 1 мл суспензії з 5 г фекалій.

Для диференційної діагностики живих личинок диктіокаулюсів від інших стронгілід до осаду додають 1–2 краплі 0,1 % розчину метиленового синього і змішують. Через 20–30 с вони забарвлюються у світло-бузковий колір, частинки фекалій у зелений, рідина – у блакитний, а личинки інших нематод залишаються незабарвленими.

Покрокова інструкція щодо виконання кількісного гельмінтоларвоскопічного дослідження тварин.

Кількісне гельмінтоларвоскопічне дослідження запропонованим нами способом з використанням вище описаних діагностичних розробок проводиться наступним чином. Беруть комплект звичайних прозорих поліпропіленових стаканів для гарячих і холодних продуктів об'ємом 100 мл з внутрішнім діаметром дна 4–4,5 см. Кожен комплект складається з зовнішнього і внутрішнього стаканів. На дні внутрішнього стакана роблять дрібні отвори діаметром 0,8 мм (сітку).

У зовнішній стакан наливають 30 мл теплої води (40°C), на дно внутрішнього стакана кладуть досліджувану пробу фекалій (5 г) і опускають його до тієї межі, коли розкладений шар фекалій лише стикається з теплою водою, не занурюючись у неї. Цей рівень фіксується голкою від одноразового шприца, встромленою в стінку внутрішнього стакана (рис. 4).

Рис. 4. Фіксація рівня занурення проб фекалій у воду

Щоб вода швидко не охолоджувалась і в різні пори року, а також за різних лабораторних умов зберігався стандартизований температурний режим, стакани з досліджуваними пробами ставлять у термостат з температурою 40°C (рис. 5). За цей час унаслідок підсихання верхньої та зволоження нижньої частини кульок фекалій личинки переходять в активний стан, мігрують у теплу воду. Вони не здатні плавати і осідають на дно зовнішнього стакану.

Рис. 5. Витримування підготовлених проб фекалій у термостаті

Через 2 години внутрішній стакан обережно виймають. Половину об'єму води із зовнішнього стакану виливають у першу центрифужну пробірку, а залишок рідини змішують із осадом і виливають у другу центрифужну пробірку. Щоб запобігти втратам, дно зовнішнього стакану змивають чистою водою з першої центрифужної пробірки. Пробірки центрифугують при 1000 об/хв протягом 2 хвилин. Потім надосадову рідину з них відбирають приладом для відбирання надосадової рідини із пробірок і ресуспендування осаду, а осад ресуспендують тим же приладом в 1 мл надосадової рідини, розносять по комітках створеної лічильної камери для гельмінтоларвоскопічних досліджень і проводять мікроскопію (підрахунок личинок в одній краплі очної піпетки (0,05 мл) або в 1 мл суспензії, отриманої із 5 г фекалій (рис. 6).

Спосіб зажиттєвого кількісного гельмінтоларвоскопічного дослідження легених нематодозів з його діагностичними розробками був апробований на великому поголів'ї дрібної рогатої худоби.

Рис. 6. Приготування суспензії личинок із досліджуваних проб фекалій для підрахунку

За порівняльного дослідження запропонованого способу та методу Бермана було встановлено, що показники екстенсивності та інтенсивності інвазії в процесі дослідження фекалій за методом Бермана в осінньо-зимовий період, залежно від коливання температури в лабораторії, не були сталими. Коливання цих показників можна, вочевидь, пояснити швидким охолодженням води в лійках системи Бермана і втратою ефекту термотропізму личинок гельмінтів.

Щодо економічної ефективності, то собівартість одного дослідження проби за методом Бермана становить 38,10 грн., а запропонованим нами способом кількісного гельмінтоларвоскопічного дослідження – 11,84 грн. На створений спосіб захиттєвого кількісного гельмінтоларвоскопічного дослідження легеневих нематодозів у дрібній рогатій худоби з його діагностичними розробками отримані деклараційні патенти [27–30].

Висновки

Проведення захиттєвого кількісного гельмінтоларвоско-пічного дослідження легеневих нематодозів у дрібній рогатій худоби за розробленим способом із стандартизацією в ньому режимів і дій; дослідженням індивідуальних проб фекалій, відібраних спеціально розробленим приладом; відбиранням надсадкової рідини з пробірок і ресуспендуванням осаду личинок за допомогою створеного із цією метою пристрою; кількісним обліком личинок із застосуванням розробленої лічильної камери не потребує складного обладнання та значних затрат часу, значно сприяючи підвищенню якості й ефективності захиттєвого гельмінтоларвоскопічного дослідження легеневих нематодозів у дрібній рогатій худоби, а також санітарній безпеці, ефективності лікування та проведення протипаразитарних заходів.

Конфлікт інтересів

Автори стверджують про відсутність конфлікту інтересів щодо їхнього викладу та результатів досліджень.

References

1. Snyder, P. W., Hogg, J. T., & Ezenwa, V. O. (2015). Comparison of modified flotac and baermann techniques for quantifying lungworm larvae in free-ranging bighorn sheep (*Ovis canadensis*) feces, Montana, USA. *Journal of Wildlife Diseases*, 51 (4), 843–848. <https://doi.org/10.7589/2014-10-244>
2. Carrau, T., Martínez-Carrasco, C., Garijo, M. M., Alonso, F., Ruiz de Ybáñez, R., & Tizzani, P. (2021). Evaluation of the Baermann–Wetzel method for detecting lungworm larvae in wild ruminants from faecal samples. *Journal of Helminthology*, 95. <https://doi.org/10.1017/s0022149x21000067>
3. Pennisi, M. G., Hartmann, K., Addie, D. D., Boucraut-Baralon, C., Egberink, H., Frymus, T., Gruffydd-Jones, T., Horzinek, M. C., Hosie, M. J., Lloret, A., Lutz, H., Marsilio, F., Radford, A. D., Thiry, E., Truyen, U., & Möstl, K. (2015). Lungworm disease in cats. *Journal of Feline Medicine and Surgery*, 17 (7), 626–636. <https://doi.org/10.1177/1098612x15588455>
4. Gelaye, W., Williams, N. A., Kepha, S., Junior, A. M., Fleitas, P. E., Marti-Soler, H., Dantie, D., Menkir, S., Krolewiecki, A. J., van Lieshout, L., & Enbiale, W. (2021). Performance evaluation of Baermann techniques: The quest for developing a microscopy reference standard for the diagnosis of *Strongyloides stercoralis*. *PLOS Neglected Tropical Diseases*, 15 (2), e0009076. <https://doi.org/10.1371/journal.pntd.0009076>
5. Watts, M. R., Robertson, G., & Bradbury, R. (2016). The laboratory diagnosis of *Strongyloides stercoralis*. *Microbiology Australia*, 37 (1), 4. <https://doi.org/10.1071/ma16003>
6. Chiejina, S. N. (1982). Evaluation of modified Baermann apparatus for the recovery of infective trichostrongylid larvae from herbage samples. *Journal of Helminthology*, 56 (2), 105–109. <https://doi.org/10.1017/s0022149x00034301>
7. van Lieshout, L., & Roestenberg, M. (2015). Clinical consequences of new diagnostic tools for intestinal parasites. *Clinical Microbiology and Infection*, 21 (6), 520–528. <https://doi.org/10.1016/j.cmi.2015.03.015>
8. Colombo, M., Morelli, S., Damiani, D., Del Negro, M. A., Milillo, P., Simonato, G., Barlaam, A., & Di Cesare, A. (2022). Comparison of Different copromicroscopic techniques in the diagnosis of intestinal and respiratory parasites of naturally infected dogs and cats. *Animals*, 12 (19), 2584. <https://doi.org/10.3390/ani12192584>
9. Morelli, S., Traversa, D., Diakou, A., Colombo, M., Russi, I., Mestek, A., Chandrashekar, R., Beall, M., Paoletti, B., Iorio, R., Tsokana, A., De Cristofaro, D., Barlaam, A., Simonato, G., & Di Cesare, A. (2022). A comparison of copromicroscopic and molecular methods for the diagnosis of cat *Aelurostrongylosis*. *Animals*, 12 (8), 1024. <https://doi.org/10.3390/ani12081024>
10. Bauer, B. U., Pomroy, W. E., Gueydon, J., Gannac, S., Scott, I., & Pfister, K. (2010). Comparison of the FLOTAC technique with the McMaster method and the Baermann technique to determine counts of *Dictyocaulus eckerti* L1 and strongylid eggs in faeces of red deer (*Cervus elaphus*). *Parasitology Research*, 107 (3), 555–560. <https://doi.org/10.1007/s00436-010-1893-z>
11. Pereira, M., Vila-Viçosa, M., Coelho, C., Santos, C., Esteves, F., Cruz, R., Gomes, L., Henriques, D., Vala, H., Nóbrega, C., Mega, A., Melo, C., Malva, M., Braguez, J., & Mateus, T. (2024). Pulmonary and gastrointestinal parasitic infections in small ruminant autochthonous breeds from centre region of Portugal—A cross sectional study. *Animals*, 14 (8), 1241. <https://doi.org/10.3390/ani14081241>
12. Tessema, W., Getachew, M., & Tora, E. (2024). Prevalence and risk factors of lungworm infection in small ruminants in selected districts of Wolaita Zone, Southern Ethiopia. *Journal of Parasitology Research*, 2024, 1–10. <https://doi.org/10.1155/2024/6303598>
13. Stothard, J. R., & Adams, E. (2014). A preface on advances in diagnostics for infectious and parasitic diseases: detecting parasites of medical and veterinary importance. *Parasitology*, 141 (14), 1781–1788. <https://doi.org/10.1017/s0031182014001309>

14. Morelli, S., Diakou, A., Colombo, M., Di Cesare, A., Barlaam, A., Dimzas, D., & Traversa, D. (2021). Cat respiratory nematodes: current knowledge, novel data and warranted studies on clinical features, treatment and control. *Pathogens*, 10 (4), 454. <https://doi.org/10.3390/pathogens10040454>
15. Cringoli, G., Rinaldi, L., Maurelli, M. P., & Utzinger, J. (2010). FLOTAC: new multivalent techniques for qualitative and quantitative copromicroscopic diagnosis of parasites in animals and humans. *Nature Protocols*, 5 (3), 503–515. <https://doi.org/10.1038/nprot.2009.235>
16. Maurelli, M. P., Rinaldi, L., Alfano, S., Pepe, P., Coles, G. C., & Cringoli, G. (2014). Mini-FLOTAC, a new tool for copromicroscopic diagnosis of common intestinal nematodes in dogs. *Parasites & Vectors*, 7 (1). <https://doi.org/10.1186/1756-3305-7-356>
17. Ponomar, S. I. (Red.). (2011). *Dovidnyk z laboratornykh metodiv diahnostryky invazyynykh khvorob tvaryn*. Bila Tserkva [in Ukrainian]
18. Ponomar, S. I., Soroka, N. M., Lytvynenko, O. P., Antipov, A. A., Honcharenko, V. P., Artemenko, L. P., Nebeshchuk, O. D., Soloviova, L. M., Palamarchuk, O. V., Nebeshchuk, L. V., & Yerokhina, O. M. (2008). *Rekomendatsii shchodo helmintologichnykh doslidzhen tvaryn*. Bila Tserkva [in Ukrainian]
19. Yevstafieva, V., Shendryk, L., Shendryk, C., Shendryk, I., & Gugosyan, Yu. (2017). Improving method of quantitative counting larvae of nematodes. *Theoretical and Applied Veterinary Medicine*, 5 (1), 102–105. Retrieved from: <https://bulletin-biosafety.com/index.php/journal/article/view/89>
20. Ka Yuk Chan, C. (2012). *Laboratory Learning*. *Encyclopedia of the Sciences of Learning*, 1705–1708. https://doi.org/10.1007/978-1-4419-1428-6_966
21. Francis, J. (2003). Best Practice No 174: Best practice guidelines for the examination of specimens for the diagnosis of parasitic infections in routine diagnostic laboratories. *Journal of Clinical Pathology*, 56 (12), 888–891. <https://doi.org/10.1136/jcp.56.12.888>
22. Hawdon, J. M., & Bernot, J. P. (2022). Teaching parasitology lab remotely using livestreaming. *The American Biology Teacher*, 84 (5), 312–314. <https://doi.org/10.1525/abt.2022.84.5.312>
23. Mendonça, C. A. S., & de Assis Silveira, F. P. R. (2016). Teaching parasitology with concept maps in laboratory lessons for teacher education courses. *American Journal of Educational Research*, 4 (3), 254–263.
24. Ricciardi, A., & Ndao, M. (2015). Diagnosis of parasitic infections: What's going on? *SLAS Discovery*, 20 (1), 6–21. <https://doi.org/10.1177/1087057114548065>
25. Thompson, R. C. A., Lymbery, A. J., & Hobbs, R. P. (2002). Teaching of parasitology to students of veterinary medicine and biomedical sciences. *Veterinary Parasitology*, 108 (4), 283–290. [https://doi.org/10.1016/s0304-4017\(02\)00227-3](https://doi.org/10.1016/s0304-4017(02)00227-3)
26. Ponomar, S. I. (1997). Lichylna kamera BTsDAU dlia koprohelmintoovoskopichnykh doslidzhen. *Veterynarna Medytsyna Ukrainy*, 10, 29. [in Ukrainian]
27. Korchan, L. M., & Korchan, M. I. (2008). *Patent na korysnu model No 35387 Ukraina. Prylad dlia vidboru prob fekalii u dribnoi rohatoi khudoby*. Retrieved from: <https://sis.nipo.gov.ua/uk/search/detail/317913/> [in Ukrainian]
28. Korchan, L. M., & Korchan, M. I. (2009). *Patent na korysnu model No 41564 Ukraina. Prystrii dlia vidbyrannia nadosadovoi ridyny ta resuspenduvannia osadu*. Retrieved from: <https://sis.nipo.gov.ua/uk/search/detail/271409/> [in Ukrainian]
29. Korchan, L. M., & Korchan, M. I. (2007). *Patent na korysnu model No 25476 Ukraina. Lichylna kamera dlia helmintolarvoskopichnykh doslidzhen*. Retrieved from: <https://sis.nipo.gov.ua/uk/search/detail/308226/> [in Ukrainian]
30. Korchan, L. M., & Korchan, M. I. (2008). *Patent na korysnu model No 25476 Ukraina. Sposib kilkisnoho helmintolarvoskopichnoho doslidzhenia*. Retrieved from: <https://sis.nipo.gov.ua/uk/search/detail/312351/> [in Ukrainian]

ORCID

L. Korchan
M. Korchan

<https://orcid.org/0000-0002-6064-5922>

<https://orcid.org/0000-0003-0319-6814>

2025 by the author(s). This is an open-access article distributed under the Creative Commons Attribution License <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0>, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original author and source are credited.